

Тема 10. Факторни пазари: пазар на капитала и земята

1. Защо се търсят фактори за производство? Вие имате фирма, чието търсене скача рязко и усещате, че това увеличаване на търсенето ще е устойчиво. Очевидно е, че със сегашния си капацитет да произвеждате няма да можете да задоволите нарасналото си търсене. Следователно, за да можете и в бъдеще да отговаряте на това търсене, вие търсите _____.

- А) повече часове труд, който вашите служители да отделят на работата си
- Б) повече капитал, с който служителите ви да работят
- В) повече офисно пространство, на което да посрещнете новите си служители
- Г) по-добри технологии, за да могат за единица време служителите ви да произвеждат повече продукт
- Д) всичко изброено

2. Производно търсене (*induced demand*). Защо наричаме търсенето на фактори за производство производно търсене? Защото:

- А) фирмите го намират като извеждат първа и втора производна на производството.
- Б) ако няма фактори за производство, няма да има и производство.
- В) ако няма търсене на продукта на фирмата, няма да има търсене и на факторите за производство.
- Г) защото само в производството има фактори за производство.
- Д) защото само чрез фактори за производство се върви към прогрес на микро-равнище.

3. Връзката между капитала (*capital*) и общия продукт (*total product*). Нека количеството труд и земя останат непроменени. Ако фирмата закупи _____ капитал, то количеството на общия продукт ще _____.

- А) повече; намалява
- Б) повече; расте
- В) повече; остане константа
- Г) по-малко; расте
- Д) по-малко; остане константа

4. Пределен продукт на капитала (*marginal product of capital, МРК*). Когато фирмата увеличи количеството капитал, то всяка допълнителна единица капитал произвежда _____ общ продукт. Наричаме това явление _____ пределен продукт на капитала.

- А) по-малко; намаляващ
- Б) по-малко; растящ
- В) по-малко; константен
- Г) повече; намаляващ
- Д) повече; константен

5. Таблица на пределния продукт на капитала. Използвайте таблицата, за да намерите пределния продукт на капитала за всяко отделно количество капитал, използвано във фирмата.

К (количество капитал)	Y (количество общ продукт)	МРК (пределен продукт на капитала)
0	0	-
1	1	1
2	3	

3	8	
4	12	
5	15	
6	17	
7	18	

6. Графика на МРК. Използвайте данните от таблицата, за да начертаете графиката на пределния продукт на капитала. По-конкретно, на абсцисата сложете количеството капитал, което фирмата използва. На ординатата сложете пределния продукт на капитала (МРК). Какви тенденции наблюдавате за МРК? Можете ли да намерите логично обяснение за тези тенденции?

7. За колко може да се продаде пределния продукт на капитала? Това, че дадена единица капитал произвежда повече или по-малко продукт, все още не означава, че фирмата печели нещо от това. Ако обаче фирмата продаде този продукт за определена пазарна цена, то тя ще получи допълнителни приходи от това, че капиталът е произвел допълнително количество продукт. Наричаме тези допълнителни приходи:

- А) Пазарна стойност на пределния продукт на труда.
- Б) Пазарна стойност на общия продукт на капитала.
- В) Пазарна стойност на пределния продукт на земята.
- Г) Пазарна стойност на средния продукт на капитала.
- Д) Пазарна стойност на пределния продукт на капитала.

8. За колко може да се купи капиталът? Всеки производствен фактор си има цена. Цената на капитала е:

- А) работната заплата.
- Б) рентата от земята.
- В) лихвеният процент.
- Г) сборът от семестриалните такси за висше образование.
- Д) печалбата на фирмата.

9. Колко капитал търсят фирмите и защо? Интуиция. Една фирма има интерес да увеличи количеството капитал тогава, когато _____ е по-висока от _____.

- А) пазарната цена на продукта на фирмата; пределните разходи за труд
- Б) пазарната стойност на пределния продукт на капитала; работната заплата
- В) пазарната стойност на пределния продукт на труда; лихвения процент
- Г) пазарната стойност на пределния продукт на капитала; лихвения процент
- Д) пазарната цена на продукта на фирмата; лихвения процент

10. Колко капитал търсят фирмите и защо? Алгебрично представяне. Нека MRP_K е пазарната стойност на пределния продукт на капитала, а MRP_L е пазарната стойност на пределния продукт на труда. Ако _____, то фирмата със сигурност ще _____ количеството на капитала си.

- А) $MRP_K < r$; намали
- Б) $MRP_K > r$; намали
- В) $MRP_L > w$; намали
- Г) $MRP_L < w$; увеличи
- Д) $MRP_K < w$; увеличи

11. Колко капитал търсят фирмите и защо? Графично представяне. Начертайте графика, на която количеството капитал, което фирмата обмисля да купи, стои по абсцисата. На ордината сложете две променливи: пазарната стойност на пределния продукт на капитала (MRP_K) и лихвения процент (r). Да предположим, че лихвеният процент не се променя, независимо колко капитал иска да купи фирмата. Сега сравнете MRP_K и r . Колко капитал трябва да купи фирмата, за да максимизира печалбата си от инвестицията в капитал? Обосновайте отговора си.

12. Капиталът и трудът като допълващи се фактори. Вие имате малка счетоводна кантора, в която работи един счетоводител. Все още нямате компютри и счетоводителят работи с джобен калкулатор, за да прави сметките си. Ако купите един компютър за вашия счетоводител, то броят на операциите, които той може да извършва за един час, ще _____. Същевременно, пределният продукт на труда (физическата производителност на труда) ще _____, а заедно с това, ще нарастне и пазарната стойност на пределния продукт на _____ (производителността на _____, изразена в пари).

- А) се увеличи; се увеличи; труда; труда
- Б) се увеличи; се увеличи; труда; труда
- В) се намали; се намали; труда; труда
- Г) се намали; се намали; капитала; капитала
- Д) се намали; се намали; труда; капитала

13. Капиталът и трудът като допълващи се фактори – графична интерпретация. Изразете графично процеса, който анализирахте в предходния въпрос. По абсцисата нанесете количеството труд, а по ординатата – пределния продукт на труда. Накъде се измества графиката на MPL ? Интерпретирайте това изместване с ваши думи: какво означава тази графика да има такова изместване за всяка единица труд, която сте наели?

14. Още приложения на допълването между капитала и труда. Вие сте професионален икономист. Не сте хипстър, но сте фен на старата школа и пишете учебно помагало по икономикс на лист хартия, с черен молив. Вие току-що сте приключили писането и обмисляте как да продължите на следващия етап – набирането на текста във вид, удобен за издаване. Имате два избора: да печатате на пишеща машина или на компютър. Вие най-вероятно ще изберете _____, защото така пределният продукт на _____ ще бъде по-висок.

- А) компютъра; труда ви
- Б) компютъра; капитала ви
- В) пишещата машина; капитала ви
- Г) пишещата машина; труда ви
- Д) пишещата машина; хипстъра във вас

15. Дискусия: влияние на капитала върху търсенето на труд и заплатите на заетите. Начертайте графиката на пазарната стойност на пределния продукт на труда: на абсцисата стои количеството труд, а на ординатата – MRP_L . Едновременно с това, на ординатата наложете и пазарната цена на труда: работната заплата w . Сравнете MRP_L с w при две различни количества капитал: по-ниско и по-високо. Кога фирмата ще наема повече труд – при по-ниското или при по-високото количество капитал? Защо? Можете ли да направите по-общ извод за това какво търсене на труд ще има в две различни икономики, в които има различни количества капитал? Ако в двете икономики има

еднакво количество труд, ще има ли разлики в заплатите на служителите в двете различни икономики? Защо?

16. От какво зависи търсенето на земя? Търсенето на земя и офисно пространство е производно, защото:

- А) зависи от търсенето на капитал.
- Б) зависи от търсенето на труд.
- В) зависи от търсенето на технологии.
- Г) зависи от търсенето на продукта на фирмата.
- Д) нито едно от изброените.

17. Специфики на земеделската земя като производствен фактор. Най-отличителната характеристика на земята като производствен фактор е, че:

- А) земята е най-скъпият фактор за производство
- Б) в рамките на националната икономика този фактор има силно променливо предлагане, дори и в краткосрочен период
- В) в рамките на националната икономика този фактор има фиксирано предлагане за дълъг период от време
- Г) земята е най-евтиният фактор за производство
- Д) земята е най-важният фактор за производство

18. От какво зависи търсенето/предлагането на земеделска земя? Да предположим, че земята е подложена на действието на същите закони за намаляващата пределна производителност, каквито действат и за останалите производствени фактори. Това означава, че колкото повече земя използвате в производството си, толкова _____ производителен ще е допълнителният декар земя. Като следствие от това, кривата на _____ на земя ще бъде с _____ наклон.

- А) по-малко; търсенето; отрицателен
- Б) по- ; търсенето; отрицателен
- В) по-малко; предлагането; отрицателен
- Г) по-малко; предлагането; положителен
- Д) по- ; предлагането; положителен

19. Равновесие на пазара на земя. Ако търсенето на земя _____, а предлагането е _____, то равновесното количество земя ще остане непроменено. Същевременно, пазарната цена ще _____.

- А) се покачи; с положителен наклон; се покачи
- Б) се покачи; фиксирано; се покачи
- В) се покачи; с положителен наклон; спадне
- Г) се покачи; фиксирано; спадне
- Д) се понижи; с положителен наклон; се покачи

20. Равновесие на пазара на земя – графично представяне. Начертайте графиката, с която анализирахте предходния въпрос. Можем ли да твърдим, че пазарната цена на земята като производствен фактор се определя изцяло от търсенето? Защо да / защо не? При какви условия предлагането на земя ще престане да бъде фиксирано? Какво влияние ще има тази променливост на предлагането върху пазарната цена и равновесните количества на земята?

Основни понятия

Капитал, земя, производно търсене на фактори, пределен продукт на капитала, Пазарна стойност на пределния продукт на капитала, лихвен процент, рента, допълващи се производствени фактори, факторно заместване